

מסע בזמן

"דירה זו נושאת עמה מנטליות ואנרגיה תרבותית. הדיאלוג וההקשבה לה מייצרים ארכיטקטורה ייחודית" כך אומרת האדריכלית דנה אוברזון, בבואה לתכנון ולעצב דירה במתחם לשימור

Architect: Dana Oberson

תנה אוברזון, אדריכלית המתמחה בתכנון ועיצוב בתים ודירות יוקרה, מלונות בוטיק ובתי נופש בארץ ובעולם, מסיימת בימים אלה תכנון ועיצוב בבניין לשימור במתחם נגה בתל אביב. היא מספרת על שימור בכלל ועל המתחם הייחודי הזה בפרט. "החיבור עם השימור של הבניין הוא בבחינת שימור האופי המקורי התעשייתי של הבית, דרך האמת של החומר וחיפיתו בארכיטקטורה ברהיטים ובפרטי הבניה".

לדבריה, הכל החל בשנות ה-20 של המאה הקודמת, כשגלי העלייה החלו להגיע בקצב מהיר. "את בתי העיר הלבנה תכננו אדריכלים יהודים שהתמחו באירופה. ארכיטקטים אלה ייצגו את רוח התנועה המודרנית שהייתה מקובלת באירופה באותם שנים וייסדו בתל אביב את סגנון הבניה הבינלאומי שמאפיינו העיקריים הם עיצוב פונקציונלי בקווים פשוטים ונקיים – ובמיוחד קווים ישרים או עגולים, ללא קישוטים מיותרים, תוך ויתור על הסימטריה, שנתפשה כסוג מיותר של קישוטיות".

אוברזון מוסיפה כי עם השנים התיישנו הבניינים, הוזנחו והתכערו. המרפסות הבנויות, מסימני ההיכר הבולטים של הסגנון, נסגרו בתריסי אלומיניום ופלטטיק, הגינות הוזנחו או הפכו לשטחי חניה מאולתרים, לבניינים נוספו ◀

”

הספרייה עשויה פרופילי ברזל מסיביים המשמשים בד"כ לקונסטרוקציות חוץ מורכבות, ובכך ממשיכה את התחושה המחוספסת והגולמית של הבניין בפנים

“

תוספות בנייה חריגות שאינן משתלבות באדריכלות המקורית, וציפוי הטיח הלבן כוסה בשכבות סיד וצבע. כמו כן, מבנים רבים נהרסו ופינו מקומם לבניינים בסגנון אדריכלות התקופה, שבאותה עת נראה חדיש ומשופר יותר. אולם החל בשנות ה־90 התעורר עניין מחודש במבנים הישנים בסגנון זה, רבים מהם שופצו וחודשו, ואחרים הוכרזו כ"מבנים לשימור" ועתידים כעת לעבור שיפוץ וחידוש. כיום, מוסיפה אוברזון, נמצאים המבנים לשימור במרכז ההתעניינות של בעלי נכסים תושבי העיר ותושבי חוץ כאחד, והחלה הכרה בתרומתם לשיפור איכות החיים העירונית.

בפרויקט זה, הבניין לשימור נמצא במתחם נגה, המרכז התרבותי החדש של העיר. "הוא נבנה בין דרך שכם לבין הדרך לשכונת סלמה על שטח של פרדסים. שכונה קטנה זו נבנתה כאזור מסחרי חדש עבור ערביי יפו האמידים. בעלי הבניין היו משפחת טאנוס, משפחה ערבית-נוצרית פרוטסטנטית מירושלים שהיו סוכנים ראשיים בארץ של חברת 'שברולטי' השייכת ליג'נרל מוטורס. עבודות הבנייה החלו במרץ 1933 והוא תוכנן על ידי האדריכל דאוד טליל, בן למשפחה ערבית-נוצרית, מעשירי ערביי ירושלים. הבניין נטול עיטורים כמעט לחלוטין ובלט בתכנונו המבריק, המאופק והמעודן." ◀

”

כשאני ניגשת לתכנן דירה במתחם לשימור, לנסות ולחשוב מה הבניין היה מבקש ממני כמתכנתת, מי הוא ומה היה רוצה להיות

“

למעשה, החיבור בין הארכיטקטורה, העיצוב והחלל האורבני הייחודי הוא תוצר נדיר של הסגנון הבינלאומי ומשקף את ייחודיות הבניין מוסיפה אוברזון. "חזית הבניין עוצבה בסגנון אר דקו אך מאופק ביותר, עם אלמנטים דקורטיביים מעטים במיוחד. החזית הראשית חופתה אבן גיר מעובדת היטב והחזיתות האחוריות חופו צבע וטיח בלבד".

לדבריה, העובדה שהבניין באופיו החיצוני מצהיר על שפע צורני חושף את השפעותיו הערביות המקומיות, האירופאיות והמנדטוריות. למעשה, לסגנון הבינלאומי יש פרשנות שונה באזור זה של גבול תל אביב-יפו, פרשנות הבולטת בעיצוב ותכנון חמור, קפדני, רציני, צנוע ופשוט".

הפרויקט בו מעורבת דנה אוברזון עוסק בתכנון ועיצוב הפנים של דירת התוף בקומה הראשונה של הבניין. בדירה הייחודית בלטו מספר אלמנטים אדריכליים, בהם התכנית העגולה והחזיתות המעוגלות: אלמנטים של עיצוב תעשייתי, אלמנטים דקורטיביים חדשניים המאפיינים מבנים תעשייתיים משנות ה-30 כגון גובה תקרה של כארבעה מטרים, קורות יורדות בגובה של 70 ס"מ שנועדו להחזיק שטחים גדולים של רצפות ותקרות. "את המאפיינים הללו בחרנו לחשוף מבחינה חזותית, כלומר להימנע מהנמכות באזורים רבים בדירה על מנת לחשוף את הטיפול הקונסטרוקטיבי".

“

”

החיבור עם השימור של הבניין הוא בבחינת שימור על האופי המקורי התעשייתי של הדירה, דרך האמת של החומר וחשיפתו

הבחירה לשמור על האווירה הלופטית תעשייתית של המקום באה לידי ביטוי בבחירת החומרים והאלמנטים הבנויים. "כשאני עומדת בחלל הבית, אני חשה את המנטליות והאנרגיה התרבותית שנושאים עימם הקירות מן המאה הקודמת. חשוב לי, כשאני ניגשת לתכנן דירה במתחם לשימור, לנסות ולחשוב מה הבניין היה מבקש ממני כמתכנתת, מי הוא ומה היה רוצה להיות".

לדבריה, התכנון הוא תולדה של תהליך המיזוג והאיחוד הנובע מתוך הכרות אישית עם הלקוח והבנה עמוקה של צרכיו ורצונותיו. מבין האלמנטים שבחרה ותכננה האדריכלית, בולטת במיוחד ספריית הברזל השחורה, שאורכה שבעה מטרים והיא מהווה גב לכל חלל המגורים, עד לגובה התקרה. הספרייה עשויה פרופילי ברזל מסיביים המשמשים בדי"כ לקונסטרוקציות חוץ מורכבות, ובכך ממשיכה את התחושה המחוספסת והגולמית של הבניין בפנים.

שילובים של גוונים כהים יחד עם חומריות בולטת של עץ בגוון טבעי, אבן קררה טבעית, קורות הבטון החשופות וקירות מטויחים – שומרים על האווירה המקורית ומעניקים נופך אורבני תל אביבי. "החיבור עם השימור של הבניין הוא בבחינת שימור על האופי המקורי התעשייתי של הדירה, דרך האמת של החומר וחשיפתו". ■